

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) โดยเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative data) มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มการทอเสื่อกกเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนบ้านนาฝุ่น ตำบลกระทุ่มแพ้ว อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่สำคัญของท้องถิ่น กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญา การเรียนรู้ ภูมิหลัง ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนที่มีต่อความคงอยู่ของภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน จึงเป็นการศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคม (Social phenomenon) การเรียนรู้ภูมิปัญญาการทอเสื่อกกจากต้นกกซึ่งเป็นพืชท้องถิ่น ว่ามีขั้นตอนอย่างไรบ้าง การสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรต้นกกจากความเชี่ยวชาญของคนในชุมชนจะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนได้หรือไม่ อย่างไร กระบวนการวิจัยครอบคลุมสาเหตุของปัญหา แบบแผนการผลิตและปัจจัยส่งเสริมการประกอบอาชีพ กลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มผู้ประกอบอาชีพทอเสื่อกกและผู้ที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน โดยมีขั้นตอนการทำวิจัยและพัฒนา ดังนี้

3.1 ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา

ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 สำรวจปัญหาและศึกษาเอกสารเพื่อสร้างกรอบแนวคิดด้านสร้างมูลค่าเพิ่มการทอเสื่อกกเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชน การส่งเสริมอาชีพ การเรียนรู้โดยการสืบทอด และการพัฒนาอาชีพตามแนวภูมิปัญญา

ขั้นตอนที่ 2 วิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มการทอเสื่อกกบนพื้นฐานของภูมิหลังและปัจจัยทางสังคมของชุมชนที่มีต่อความคงอยู่ของภูมิปัญญาในชุมชน

ขั้นตอนที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูล และการสร้างมูลค่าเพิ่มการทอเสื่อกกเพื่อสร้างเศรษฐกิจของชุมชนของชุมชนบ้านนาฝุ่น

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อแยกแยะและอธิบายองค์ประกอบ ความหมาย และความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ภายใต้บริบททางสังคมเป็นการมองภาพองค์รวม

ขั้นตอนที่ 5 สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ เพื่อรายงานเหตุการณ์ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ของการวิจัยที่ได้ศึกษาอย่างมีเหตุมีผล รวมทั้งประโยชน์การนำผลการวิจัยไปใช้ ซึ่งในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดของการดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1.1 ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจปัญหาและศึกษาเอกสาร

การศึกษาสำรวจปัญหาและศึกษาเอกสารมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพข้อมูลพื้นฐานของชุมชน เพื่อทราบข้อปัญหา และเพื่อให้เข้าใจประเด็นปัญหาที่ศึกษาได้ดียิ่งขึ้น ความต้องการพัฒนา และทำความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทของหมู่บ้านเพื่อสร้างกรอบแนวคิดด้านการสร้างมูลค่าเพิ่ม เป็นการส่งเสริมอาชีพ การเรียนรู้ โดยการสืบทอด และการพัฒนาอาชีพตามแนวภูมิปัญญาของชุมชน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) ประกอบด้วยลำดับขั้นตอนของตัวแบบการสร้างมูลค่าเพิ่มการทอดเลือกของชุมชนตำบลกระทุ่มแพ้ว คือ RA = Research Activity; RO = Research Outcome; DA = Development Activity; DO = Development Outcome มีรายละเอียดดังนี้

ขั้น R₁A

1. ศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ผู้วิจัยได้ลงไปสำรวจพื้นที่เพื่อศึกษาบริบทชุมชนโดยเลือกศึกษาหมู่บ้านนาฝุ่น ตำบลกระทุ่มแพ้ว อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2553 ซึ่งพบว่าชุมชนมีการประกอบอาชีพทอดเลือกสลับกับการทำนามาตั้งแต่อดีตเป็นอาชีพหลักเลี้ยงครอบครัว ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงอาชีพมาอย่างต่อเนื่องในปัจจุบันหลายครัวเรือนได้เลิกอาชีพทอดเลือก แต่ก็ยังมีอีก 12 ครัวเรือนที่ยึดอาชีพทอดเลือกสลับกับการทำนาและพบว่า พื้นที่ของอำเภอบ้านสร้างจำนวนกว่า 350 ไร่ ประชาชนยังประกอบอาชีพปลูกต้นกกทั้งขายต้นสด ขายให้ผู้ทอดเลือก ขายกกแห้ง รวมทั้งจำหน่ายไปยังแหล่งแปรรูปใหญ่ที่จังหวัดจันทบุรีด้วย ในหมู่บ้านนาฝุ่น พบว่า ยังมีครัวเรือนที่ปลูกต้นกก ขายต้นสด กกแห้ง ทอดเลือก ให้เช่าที่ปลูกกก เช่นเดียวกัน แต่ชุมชนยังคงยึดรูปแบบการทอดเลือกแบบดั้งเดิมสืบทอดจากบรรพบุรุษ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลและประมวลข้อมูลที่ได้เบื้องต้นทั้งหมดนำเสนอเป็นงานวิจัยการเรื่องการสร้างมูลค่าเพิ่มการทอดเลือกเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนบ้านนาฝุ่น ตำบลกระทุ่มแพ้ว อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี ต่อไป

2. ศึกษาจากเอกสารทุติยภูมิ (Secondary Source) ศึกษาจากเอกสารที่นำเสนอแนวคิดและประสบการณ์ของผู้เขียนโดยตรง ได้แก่ บทความทางวิชาการ ตำรา รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สืบค้นจาก Internet และสืบค้นจากฐานข้อมูลแหล่งต่างๆ รวมทั้งศึกษาจากสรุปรายงานศูนย์การเรียนรู้การทอเสื่ออกของอำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี แนวนโยบาย การวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนตำบลกระทุ่มแพ้วของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเอกสาร ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญกับผู้เขียนที่มีประสบการณ์และมีบทบาททางวิชาการ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตรงตามเนื้อหา อีกทั้งให้ความสำคัญด้านแหล่งผลิตที่เป็นหน่วยงาน ที่มีบทบาทในการจัดพิมพ์เอกสารทางวิชาการ ข้อมูลด้านการวิจัย และวิทยานิพนธ์ได้ตรวจสอบจากสถาบันการศึกษาที่น่าเชื่อถือเป็นที่ยอมรับเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัย

ขั้น R₁O

ผู้วิจัยประมวลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ ศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยพิจารณาตามกรอบแนวคิดเบื้องต้น และสรุปกรอบแนวคิดของการวิจัยได้เป็น 3 แนวคิด คือ 1) แนวคิดเรื่องเศรษฐกิจชุมชน 2) แนวคิดเรื่องกลุ่มและเครือข่าย 3) แนวคิดเรื่องการสร้างมูลค่าเพิ่ม เป็นการส่งเสริมอาชีพเพื่อแก้ปัญหาของชุมชน โดยเชื่อมโยงแนวคิดดังกล่าวสร้างเป็นกรอบในการเก็บข้อมูลภาคสนาม

ขั้น D₁A

ผู้วิจัยพัฒนาความชัดเจนของปัญหาโดยใช้แบบสอบถามเชิงปริมาณกับตัวแทนครัวเรือนทั้งที่เคยประกอบอาชีพทอเสื่ออก และครัวเรือนที่ปัจจุบันยังประกอบอาชีพนี้ อยู่ จำนวน 50 ครัวเรือน รวมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เพื่อทราบบริบททั่วไป สถานการณ์ปัจจุบันของชุมชน ความคิดเห็นและแนวทางการพัฒนาเสื่ออกเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม จากนั้นดำเนินการสนทนากลุ่มกับผู้ประกอบอาชีพทอเสื่ออก ผู้นำชุมชน ผู้วิจัย นักวิชาการพัฒนาชุมชน จำนวน 13 คน เพื่อหาข้อสรุปใน การสร้างมูลค่าเพิ่มจากการทอเสื่ออก หรือเส้นกก เพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนต่อไป

ชั้น D₁O

ได้ผลสรุปสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาในบางประเด็นที่ชัดเจนมากขึ้นจากการมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มผู้ประกอบอาชีพทอเสื่อกก ด้านสร้างมูลค่าเพิ่ม คือ เบื้องต้นศึกษาดูงานกลุ่มแปรรูปที่มีความเข้มแข็ง สนทนากลุ่มเพื่อหาข้อสรุปในการดำเนินการในชุมชนของตนเอง ที่ประชุมตกลงในการรื้อฟื้นการปั่นปอจากที่ได้เลิกไปนานแล้ว อบรมความรู้เรื่อง การถักตะกร้าด้วยเส้นใยกก โดยใช้กเส้นสั้นที่ชาวบ้านไม่สามารถใช้ในการทอเสื่อได้ แต่ขายเป็นเส้นแห้ง นำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ และเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับกลุ่มแปรรูปวิสาหกิจชุมชนเพื่อเพิ่มช่องทางการผลิตและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเสื่อกก

3.1.2 ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในการแก้ปัญหาของชุมชน

ชั้น R₂ A

1) ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยและพัฒนาใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (non-participant observation) การจดบันทึกภาคสนาม (field notes) ในการสำรวจบริบทและสภาพแวดล้อมของชุมชน เพื่อศึกษาจำแนกให้เห็นปัจจัยที่เข้ามากระทบและลักษณะการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ สภาพการประกอบอาชีพและแนวคิดด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มจากต้นกก แนวคิดในการพัฒนาอาชีพจากภูมิปัญญา และใช้งานวิจัยเชิงปริมาณมาสนับสนุนงานวิจัยเชิงคุณภาพให้ชัดเจนยิ่งขึ้นในด้านบริบทและสถานการณ์ปัจจุบันของชุมชน และเพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคม (Social Phenomenon) ในชุมชนบ้านนาฝุ่น ตำบลกระทุ่มแพ้ว อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี

2) พื้นที่วิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการการสร้างมูลค่าเพิ่มจากเส้นใยกก ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามแนวการพัฒนาแบบพึ่งตนเอง โดยใช้ภูมิปัญญา

ท้องถิ่น เป็นเครื่องชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ระบบความเชื่อ ระบบคุณค่า และระบบความคิดของชุมชน ผู้วิจัยเลือกชุมชนบ้านนาฝุ่น ตำบลกระทุ่มแพ้ว อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อทำการวิจัย โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) กล่าวคือเลือกหมู่บ้านที่ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาควบคู่กับการปลูกกอก การทอเสื่อกกแบบดั้งเดิมที่สืบทอดภูมิปัญญามาตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน เป็นเกณฑ์ในการเลือกชุมชนเพื่อใช้เป็นแหล่งศึกษาที่ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

3) ระยะเวลาที่ทำวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลชุมชนบ้านนาฝุ่น ตำบลกระทุ่มแพ้ว โดยการเก็บข้อมูลเป็นระยะ ๆ กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งผู้วิจัยได้วางแผนการศึกษาจากกลุ่มบุคคล เพื่อให้ครอบคลุมปรากฏการณ์ที่ศึกษาตามวัตถุประสงค์ แบ่งเป็นกลุ่มบุคคลหลัก 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบอาชีพทอเสื่อกก และกลุ่มผู้ไม่ได้ประกอบอาชีพทอเสื่อกก

1. กลุ่มผู้ประกอบอาชีพทอเสื่อกก ผู้วิจัยได้วางแผนการศึกษาวิจัยจากบุคคลต่อไปนี้

1.1 กลุ่มผู้ที่เป็นบุคคลในพื้นที่ ได้แก่ ผู้ผลิตโดยนำเส้นกามาใช้ในการทอเป็นเสื่อกก ผู้ที่ปลูกกอก

1.2 กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน ส่งเสริม การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเส้นใยกอก ประกอบด้วยบุคคลภาครัฐ ได้แก่ เกษตรอำเภอบ้านสร้าง นักวิชาการเกษตร นักวิชาการพัฒนาชุมชนตำบล ประชานและสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant) ผู้วิจัยได้ทำการเลือก 2 วิธี

1) เลือกผู้ให้ข้อมูลหลักคนแรก ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติดังกล่าว

2) บุคคลหลักอันดับต่อไป เลือกโดยทำการประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลหลักคนแรก ด้วยการใช้วิธีการสโนว์บอลล์เทคนิค (Snowball Technique) และทำการสัมภาษณ์จนข้อมูลอิ่มตัว ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ มีผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ประกอบอาชีพที่เป็นภูมิปัญญา ประชานวิสาหกิจชุมชน ผู้นำโดยตรง ผู้ใหญ่บ้าน เกษตรกรอำเภอ พัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบล

2. กลุ่มครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ทั้งที่เคยประกอบอาชีพทอเสื่อกก ไม่เคยประกอบอาชีพนี้ และปัจจุบันยังประกอบอาชีพนี้อยู่ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก จากตัวแทนครัวเรือนในหมู่บ้านมี 50 ครัวเรือน ตัวแทนครัวเรือนละ 1 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน

ทั้งนี้ ได้เริ่มสำรวจและเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2553 และ ดำเนินการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มการทอเสื่อกกในการสร้างเศรษฐกิจชุมชน ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย

4) วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนามมีรายละเอียด ดังนี้

(1) วิธีการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และ เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) คือ

ก. การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยใช้ แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา การประกอบอาชีพ อดีตและปัจจุบัน รายได้ การถือครองที่ดิน ตลาดรับซื้อผลิตภัณฑ์เสื่อกก การประกอบอาชีพเกษตร แนวทางการพัฒนาการสร้างมูลค่าเพิ่มจากเสื่อกก สำรวจทุกครัวเรือน จำนวน 50 ครัวเรือน เพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคม (Social Phenomenon)

ข. การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้ประกอบ อาชีพปลูกกก ทอเสื่อกก ประธานวิสาหกิจชุมชนในตำบลใกล้เคียง ผู้วิจัยเข้าภาคสนามด้วยวิธีการ เปิดเผยบทบาท (overt role) ของผู้วิจัย โดยแจ้งไปยังผู้นำชุมชนให้ทราบวัตถุประสงค์ของผู้วิจัย เพื่อแสดงความจริงใจในการทำงาน สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ชุมชน สร้างความสัมพันธ์และความคุ้นเคยต่อชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นไปตามธรรมชาติและตรงตามสภาพความเป็นจริงมากที่สุด และเพื่อให้ผู้วิจัยสามารถอยู่ในชุมชนได้อย่างผสมกลมกลืน ในฐานะสมาชิกคนหนึ่งในสังคม ตามระเบียบวิธีการวิจัยภาคสนาม ผู้วิจัยอยู่ในชุมชนและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ แบบเปิดเผย หลังจากนั้นจึงเริ่มเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) และไม่มี ส่วนร่วม (non-participant observation) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการนี้ในการเก็บข้อมูลในช่วงแรก เพื่อศึกษา

ข้อมูลเบื้องต้นด้านสภาพแวดล้อมและการตั้งถิ่นฐานของชุมชน รวมทั้งทำความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพอื่น ๆ ของชุมชน เช่น สภาพบ้านเรือน และรูปแบบการตั้งถิ่นฐาน ลักษณะของทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานช่วยทำให้เข้าใจระบบเศรษฐกิจของชุมชนได้ชัดเจนขึ้น เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้เป็นปัจจัยหลักในการดำรงชีวิตของสังคมหมู่บ้าน สภาพเศรษฐกิจของชาวบ้าน โดยใช้ในการสังเกตประกอบกับการจดบันทึกภาคสนาม และคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักในชุมชนซึ่งประกอบด้วยทั้งผู้ใหญ่บ้าน ผู้ปลูกต้นกก ผู้ทอเสื่ออก ผู้อาวุโส กลุ่มที่เป็นบุคคลในพื้นที่และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน เป็นต้น สำหรับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยร่วมสังเกตขั้นตอน กระบวนการจักก การทอเสื่อของชุมชน และได้ร่วมทดลองฝึกปฏิบัติการจักก ทอเสื่ออก สานกก ร่วมกับชุมชนเพื่อให้ได้ข้อมูล กระบวนการ ขั้นตอนในการปฏิบัติเชิงลึกด้วย

2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (indepth interview) ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการควบคู่ไปกับการสังเกต เพื่อเก็บข้อมูลในช่วงที่สองเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ การครอบครองทรัพยากรในการผลิต กระบวนการหรือขั้นตอนในการผลิต ระยะเวลาตามขั้นตอนต่าง ๆ ปริมาณการผลิต กระบวนการเรียนรู้ การถ่ายทอด การสืบทอด ความคิด ความเชื่อ ความเข้าใจ การให้ความหมายทัศนคติด้านการประกอบอาชีพ ความผูกพันกับชุมชน ศักยภาพได้ แนวโน้มการผลิต รวมทั้งการปรับตัวทางสังคมจากกระแสนิยมเพื่อทำความเข้าใจชุมชนและการเปลี่ยนแปลงของชุมชน จากผู้ให้ข้อมูลหลักโดยใช้เครื่องบันทึกเสียง การถ่ายภาพ แบบบันทึกภาคสนาม และแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วยกลุ่มผู้ที่เป็นบุคคลดั้งเดิมในพื้นที่ ผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นการปลูก การทอเสื่ออก ผู้นำชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน ในชุมชนบ้านนาฝุ่น ตำบลกระทุ่มแพ้ว อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี

3. การสนทนากลุ่ม (focus group) ผู้วิจัยใช้การสนทนากลุ่มในการระดมความคิดในการสร้างข้อสรุปด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มเก็บรวบรวมข้อมูลช่วงที่สามเพื่อตรวจสอบความตรงของข้อมูลที่ได้รับ แล้วศึกษาความเข้าใจของชุมชนตามกรอบรูปแบบที่สร้างขึ้นว่ามีความเป็นจริงมากน้อยเพียงใด โดยดำเนินการวางแผนการสนทนา เวลา สถานที่ ผู้ร่วมสนทนา จัดเตรียมแนวคำถาม นัดหมาย เชิญสมาชิก จัดสนทนากลุ่ม บันทึกเทป จดบันทึก โดยคัดเลือกผู้ร่วมสนทนากลุ่มที่มีลักษณะร่วม (homogeneous) กล่าวคือ มีประสบการณ์ตรงในการปลูกกก ทอเสื่ออก ประธานวิสาหกิจชุมชน ผู้นำชุมชน ผู้จัดการ และเป็นผู้เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ เป็นต้น

(2) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ประกอบอาชีพทอเสื่อกก และกลุ่มที่ไม่ได้ประกอบอาชีพผลิตทอเสื่อกก ของชุมชนตำบลกระทุ่มแพ้ว อำเภอบ้านสร้างจังหวัดปราจีนบุรี

ประชากรในพื้นที่บ้านนาฝุ่น ตำบลกระทุ่มแพ้ว อำเภอบ้านสร้างจังหวัดปราจีนบุรี

ผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์การเลือกประชากรเป้าหมายและการสุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน

ขั้นแรก ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) กล่าวคือ คัดเลือกครัวเรือนผู้ประกอบอาชีพผลิตทอเสื่อกก จำนวน 12 ครัวเรือน

ขั้นที่ 2 ใช้หลักเกณฑ์การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) จากนั้นแบ่งประชากรออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ประกอบอาชีพทอเสื่อกก นับตามจำนวนครัวเรือน และกลุ่มผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชน นับจากจำนวนครัวเรือนเช่นกัน ต่อจากนั้นทำการสุ่มจากประชากรที่ได้แบ่งเป็นกลุ่มๆ รายละเอียดของกลุ่มประชากร 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 กำหนดให้เป็นกลุ่ม ก คือกลุ่มผู้ประกอบอาชีพทอเสื่อกก การพิจารณาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมนั้น สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2540, หน้า 119 - 120) กล่าวว่า หากหน่วยต่าง ๆ ของประชากรมีความคล้ายคลึงกันมาก (Homogenous) จำนวนตัวอย่างเพียงไม่กี่หน่วยก็สามารถจะเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรกลุ่มนั้นได้ ดังนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างให้มีลักษณะคล้ายคลึงกัน (Homogenous Group) แต่สามารถครอบคลุมและเป็นตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนได้ จากเกณฑ์ ดังนี้

(1) เป็นผู้ที่ เป็นบุคคลในพื้นที่ ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านกระบวนการปลูก การทอเสื่อกกในชุมชน จำนวน 17 คน

(2) เป็นผู้เกี่ยวข้องกับ การแปรรูปผลิตภัณฑ์เสื่อกก ได้แก่ ประธานวิสาหกิจชุมชน และตัวแทนจากหมู่บ้านใกล้เคียงที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับก ทั้งด้านการจำหน่ายตรง การทอเสื่อ การปลูก การสานเสื่อกก จำนวน 5 คน

(3) เป็นผู้นำชุมชนที่มีบทบาทในชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน

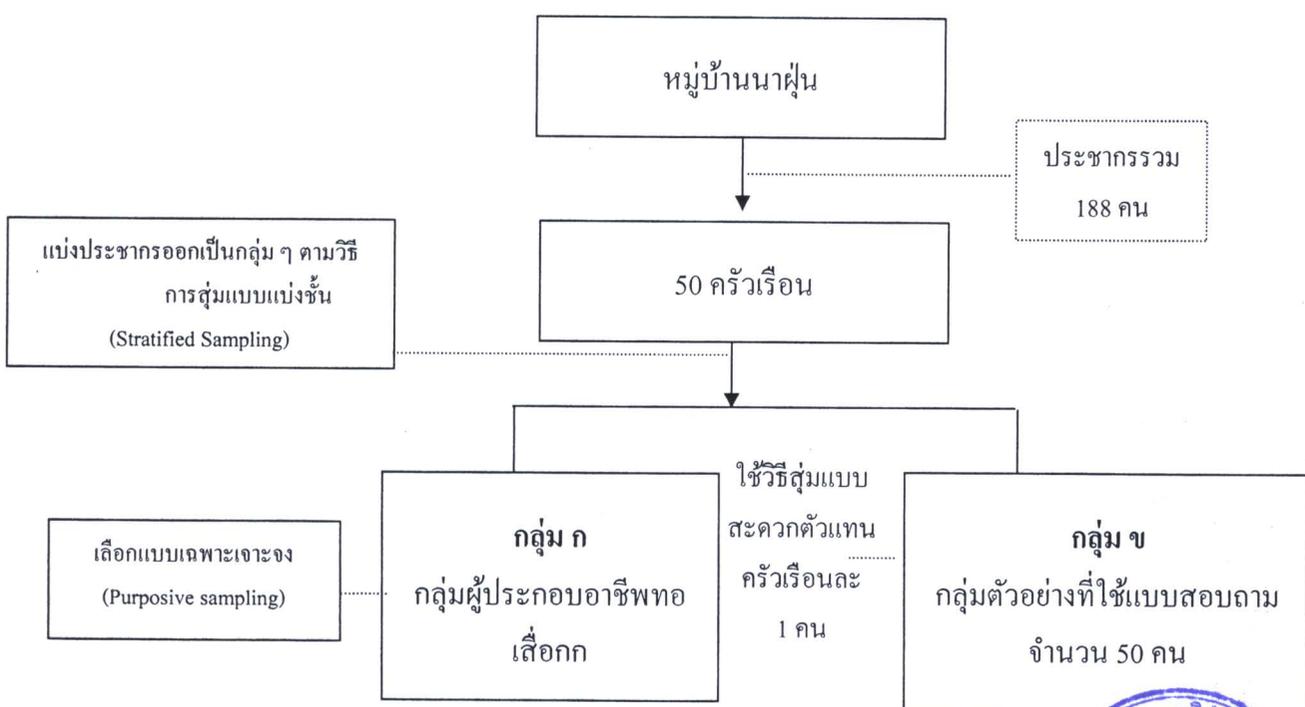
(4) เป็นผู้เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน ส่งเสริม การประกอบอาชีพทอเสื่อกก การให้ความรู้ และการเรียนรู้การทอเสื่อในชุมชน ประกอบด้วย เกษตรอำเภอบ้านสร้าง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร นักวิชาการพัฒนาชุมชน เยาวชนรุ่นใหม่ นักศึกษาจาก

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี รวม 7 คน รวมกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยทั้งสิ้น จำนวน 30 คน

กลุ่มที่ 2 กำหนดให้เป็นกลุ่ม ข คือกลุ่มผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชน ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก มีจำนวนทั้งสิ้น 50 ครั้วเรือน ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างคือ ตัวแทนครั้วเรือน 1 คน จำนวนครั้วเรือนรวมทั้งหมด 50 ครั้วเรือน รวมกลุ่มตัวอย่าง 50 คน แสดงผังตารางที่ 1 และภาพที่ 9

ตารางที่ 1 จำนวนครั้วเรือนและประชากรของบ้านนาฝุ่น ตำบลกระทุ่มแพ้ว อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี

ครั้วเรือนในหมู่บ้านนาฝุ่น ตำบลกระทุ่มแพ้ว	ครั้วเรือนที่ประกอบอาชีพผลิตทอเสื่อกก และครั้วเรือนที่ไม่มีผู้ประกอบอาชีพทอเสื่อกก	จำนวนครั้วเรือนที่ประกอบอาชีพทอเสื่อกก	จำนวนประชากรหมู่บ้านนาฝุ่นทั้งหมด	จำนวนกลุ่มตัว ซึ่งเป็นตัวแทนของประชากรครั้วเรือนละ 1 คน
50	50	12 ครั้วเรือน	188 คน	50 คน

ภาพที่ 9 การสุ่มตัวอย่างของประชากรที่ศึกษาพื้นที่บ้านนาฝุ่น ตำบลกระทุ่มแพ้ว อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี

(3) เครื่องมือในการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

ก. แบบสำรวจชุมชน (บ.1)

ข. แบบสอบถาม (Questionnaire) (บ.2)

ค. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (บ.3)

ง. อุปกรณ์ภาคสนาม เช่น เครื่องอัดเทป และตลับเทปที่นำไปอัดเสียงระหว่างสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลโดยละเอียด

จ. กล้องถ่ายภาพนิ่ง เพื่อเก็บภาพในกิจกรรมที่สำคัญต่างๆ ที่แสดงให้เห็นกระบวนการที่เกี่ยวกับการทอเสื่อกก

ฉ. เครื่องช่วยจดบันทึก คือสมุดจดและปากกา สำหรับจดบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ซึ่งช่วยในการบันทึกคำพูด บรรยากาศ บุคลิกภาพ และพฤติกรรมของผู้ให้ข้อมูล และช่วยให้ถอดเทปได้สะดวกและเร็วขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ได้นำมาดำเนินการเก็บข้อมูลผสมผสานซึ่งขึ้นอยู่กับสถานที่ สิ่งแวดล้อม และบรรยากาศของการสนทนาในขณะนั้น ก่อนที่จะนำเครื่องมือทั้งหมดไปใช้ ได้นำเครื่องมือทั้งหมดไปตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อให้เครื่องมือมีความตรงตามเนื้อหาในการวิจัยและน่าเชื่อถือ

(4) การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพทอเสื่อกก เพื่อเศรษฐกิจชุมชน จากการสังเกต สัมภาษณ์ในเบื้องต้น จากเอกสาร งานวิจัย และสร้างแนวคำถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาอาชีพการทอเสื่อกกอันส่งผลต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มการทอเสื่อกกดังนี้

ก. แบบสำรวจชุมชน (บ.1)

ผู้วิจัยสร้างแบบสำรวจชุมชน (บ.1) ตามวิธีการเชิงมานุษยวิทยากับการศึกษาเรื่องเศรษฐกิจของคำรงค์ ฐานดี (2535, หน้า 110 - 117) และแนวทางการเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน ผู้วิจัยนำแบบสำรวจชุมชน (บ. 1) ที่สร้างขึ้นไปสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลด้วยตนเอง จัดทำแผนที่ชุมชน และเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์หน่วยงานของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องรวมทั้งการเก็บข้อมูลทางเอกสารของหน่วยงานภาครัฐที่ได้มีการสำรวจไว้แล้ว ประกอบด้วยลักษณะภูมิศาสตร์ทางกายภาพของชุมชน โครงสร้างทางสังคม พื้นที่นาอก การเกษตรกรรมเป็นต้น

ข. แบบสอบถาม (Questionnaire) (บ.2) เป็นแบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบเลือกตอบคำถามด้วยตนเอง โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นข้อคำถามข้อมูลส่วนตัว การประกอบอาชีพทอเสื่อกก รายได้ จำนวน 13 ข้อ ส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามด้านการประกอบอาชีพ และสถานภาพทางเศรษฐกิจ จำนวน 11 ข้อ และ ส่วนที่ 3 เป็นข้อคำถามระดับความคิดเห็นในการประกอบอาชีพทอเสื่อกกของชุมชน จำนวน 10 ข้อ ส่วนที่ 4 เป็นข้อคำถามปลายเปิดด้านข้อคิดเห็นอื่น ๆ ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเชิงปริมาณ และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบถูกต้องและความสอดคล้องเชิงเนื้อหา และได้ปรับปรุงแบบสอบถาม (บ. 2) ให้มีความชัดเจน สมบูรณ์ในข้อคำถาม และการใช้ภาษาให้เข้าใจถูกต้อง จึงนำไป ใช้จริง ข้อคำถามของแบบสอบถามเชิงปริมาณดังกล่าวเป็นคำถามที่ใช้วัดระดับนามบัญญัติ (Nominal scale) และระดับจัดอันดับ (Ordinal scale) ซึ่งผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้อามาสนับสนุนงานวิจัยเชิงคุณภาพด้านการศึกษา สถานการณ์การประกอบอาชีพทอเสื่อกกตามประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 และนำข้อเท็จจริงที่ได้มาเป็นแนวทางในการสร้างมูลค่าเพิ่มการทอเสื่อกกเพื่อเศรษฐกิจชุมชนให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นและเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทางสังคม (Social Phenomenon)

ค. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (บ. 3) เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยนำไป สัมภาษณ์ด้วยตนเอง กรอบคำสัมภาษณ์เกี่ยวกับประสบการณ์การประกอบอาชีพผลิตทอเสื่อกก รวมทั้งใช้เป็นแนวคำถามในการสัมภาษณ์กลุ่ม (group interview) โดยศึกษาจากระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

หลักเกณฑ์ในการสร้างข้อคำถามเพื่อใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ประกอบด้วย

- คำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- ทบทวนวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นพื้นฐานทางทฤษฎีในการตั้งข้อคำถาม

(5) การตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

ก. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลขณะเก็บรวบรวมข้อมูล

ภาคสนาม ผู้วิจัยตรวจสอบความแม่นยำของข้อมูล (validity) และความเชื่อถือได้ (reliability) ของข้อมูลภาคสนามทุกครั้ง que เก็บข้อมูล ด้วยการตรวจสอบวิธีการเก็บข้อมูล (methodology triangulation) และการรวบรวมข้อมูลหลายวิธี โดยเริ่มตั้งแต่ขณะเก็บข้อมูล การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ที่นำมาบันทึก

รวมทั้งกิริยา ท่าทาง พฤติกรรม บรรยากาศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้ข้อมูล เพื่อนำมาประกอบการแปลความหมายร่วมกับการถอดเทป และการบันทึกภาคสนามในหลาย ๆ วิธี และมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยวิธี investigator triangulation โดยกลับไปถามผู้ให้ข้อมูลซ้ำอีก (reflecting) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงตามที่ผู้ให้ข้อมูลบอก เมื่อได้ข้อมูลและประเด็นที่ตรงกับผู้ให้ข้อมูลในแต่ละครั้งแล้วทำการเพื่อให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น โดยมีการตรวจสอบสามเส้าด้านต่าง ๆ สุธงศ์ จันทวานิช (2539, หน้า 23) ดังนี้

1. ตรวจสอบด้านปริมาณ ตรวจสอบข้อมูลที่สังเกตและบันทึกว่าได้ปริมาณเพียงพอครอบคลุมทุกข้อในแนวคำถาม และเพียงพอตามวัตถุประสงค์หรือไม่ หากข้อมูลไม่เพียงพอ ได้ทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมหลายครั้ง จนสามารถสรุปข้อมูลที่ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้
2. ตรวจสอบแหล่งข้อมูล (data triangulation) ตรวจสอบเรื่องเวลา สถานที่ และบุคคล โดยตรวจสอบว่าเมื่อต่างเวลา ต่างสถานที่ ต่างบุคคลแล้ว โดยการจัดวางตารางกำหนดเวลา ในการสังเกตพฤติกรรมให้ครอบคลุมทุกช่วงเวลา และเพื่อให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น
3. ตรวจสอบข้อมูลกับเจ้าของข้อมูล และผู้เกี่ยวข้องอื่น (cross check) ผู้วิจัยซักถามข้อมูลและตรวจสอบจากผู้เกี่ยวข้องอื่นว่าข้อมูลถูกต้องหรือไม่ ด้วยการสอบถามซ้ำในประเด็นเดียวกัน แล้วให้ความเห็นกับผู้วิจัยในการตีความ การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเป็นการยืนยันความเชื่อถือได้ของข้อมูลและการรายงาน
4. ตรวจสอบด้านทฤษฎี ตรวจสอบข้อมูลขณะเก็บข้อมูลภาคสนาม การตีความหมายพฤติกรรมว่าตรง หรือแตกต่างไปจากทฤษฎีมากน้อยเพียงใด และตรวจสอบความเข้าใจของผู้วิจัยเอง (investigator triangulation) เมื่อพบข้อมูลที่ขัดแย้งหรือข้อมูลไม่เพียงพอ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลซ้ำเพื่อยืนยันความถูกต้อง
5. การตรวจสอบวิธีการเก็บข้อมูล (methodology triangulation) ตรวจสอบ ข้อมูลด้วยการรวบรวมข้อมูลหลายวิธี ด้านเอกสาร สัมภาษณ์เจาะลึก สังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม
6. ตรวจสอบด้านการวิเคราะห์-สังเกตข้อมูล เมื่อผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากสถานที่จริงแล้ว ได้ตรวจสอบการแปลความหมายเกี่ยวกับทัศนคติ และพฤติกรรมที่แสดงออกมามีความถูกต้องเพียงใดในการหาแนวทางเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มการทอเสื่อ กกในชุมชนบ้านนาฝุ่น ตำบลกระทุ่มแพ้ว ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางในการดำเนินงานได้ และปรับกรอบแนวคิดเบื้องต้นเป็นกรอบแนวคิดเพื่อใช้ในการวิจัย

ข. การใช้เวลาภาคสนาม ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลภาคสนาม เริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2553 โดยการสังเกตพฤติกรรม วิธีชีวิตของคนในชุมชนครอบคลุมทุกกระบวนการ และเก็บข้อมูลต่อเนื่องไปจนถึงเดือนกันยายน 2554 ให้ได้ข้อมูลที่อิ่มตัว (saturant) เพียงพอในการวิเคราะห์ข้อมูล ในการสร้างมูลค่าเพิ่มการทอเสื่อกกเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ชั้น R₂ O

ได้วิธีดำเนินการวิจัยอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงด้านสภาพการทอเสื่อกกและนำความรู้ที่ได้มาเป็นพื้นฐานในการหาแนวทางสร้างมูลค่าเพิ่มการทอเสื่อกกของชุมชนบ้านนาฝุ่น ตำบลกระทุ่มแพ้ว อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี

ชั้น D₂ A

ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อหาแนวทางสร้างมูลค่าเพิ่มการทอเสื่อกกของชุมชนบ้านนาฝุ่น ประกอบด้วยประธานวิสาหกิจชุมชน เกษตรตำบลบ้านสร้าง 1 คน นักวิชาการพัฒนาชุมชนตำบลกระทุ่มแพ้ว ผู้ประกอบอาชีพทอเสื่อกกทั้งในชุมชนบ้านนาฝุ่น และหมู่บ้านใกล้เคียงบนพื้นฐานของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม บ. 2

ชั้น D₂ O

ได้แนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มการทอเสื่อกกเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนของบ้านนาฝุ่น ตำบลกระทุ่มแพ้ว อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี ที่เป็นสมมติฐาน

3.1.3 ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ชั้น R₃ A

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามและตรวจสอบข้อมูล โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธี คือ

1. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามและตรวจสอบข้อมูลสำหรับกลุ่ม ก ผู้ประกอบอาชีพทอเสื่อกก โดยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ
2. การรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (บ. 2) ที่ได้จากการสุ่มแบบ เพื่อนำข้อมูลที่ได้อมาเป็นเครื่องมือในการหาข้อเท็จจริงของสภาพการประกอบอาชีพผลิตทอเสื่อกกและอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคม (Social Phenomenon) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลภาคสนามพร้อมด้วยผู้ช่วยนักวิจัย ผลการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม จำนวน 50 ครัวเรือน ได้แบบสอบถามคืน 50 ฉบับ คิดเป็น 100% ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ดำเนินการตรวจให้คะแนนการสอบถามเป็นรายข้อและนำไปวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ โดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และนำผลการวิเคราะห์มาเป็นแนวทางในการหาแนวทางสร้างมูลค่าเพิ่มการทอเสื่อกก โดยเป็นกิจกรรมที่ไม่ได้แยกออกจากขั้น D₂A และ D₂O

ขั้น R₃O

ได้แนวทางสร้างมูลค่าเพิ่มการทอเสื่อกกเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนของบ้านนาฝุ่น ตำบลกระทุ่มแพ้ว อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรีที่ใช้ได้และที่ต้องปรับปรุงอย่างไรโดยการประเมินผล และวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค ตรวจสอบความเป็นไปได้โดยชุมชนและเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องส่งเสริม ประธานวิสาหกิจแปรรูปเสื่อกก ดำเนินการปรับปรุงแก้ไข

3.1.4 ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากกกเพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่ม

ขั้น D₃A

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนามโดยใช้กระบวนการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) สำหรับ กลุ่ม ก ผู้ที่ประกอบอาชีพผลิตทอเสื่อกกด้วยการจำแนกและจัดระบบ (Typology and Taxonomy) เพื่อค้นหาความหลากหลายของปรากฏการณ์ แยกแยะองค์ประกอบของปรากฏการณ์และทำความเข้าใจกับระบบของความหลากหลายนั้น โดยจัดระบบข้อมูล จำแนกข้อมูลที่มีลักษณะคล้ายกันมารวมกันไว้เป็นหมวดหมู่ให้สามารถเข้าใจได้ง่าย และมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (Logical Relation)

ชั้น D₃O

ได้แนวทางสร้างมูลค่าเพิ่มการทอเสื่อกกเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนของบ้านนาฝุ่น ตำบลกระทุ่มแพ้ว อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรีที่ได้ที่เป็นความรู้ใหม่ใช้ได้จริง กรณีศึกษาชุมชนบ้านนาฝุ่น ตำบลกระทุ่มแพ้ว อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี

3.1.5 ขั้นตอนที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ชั้น D₄A

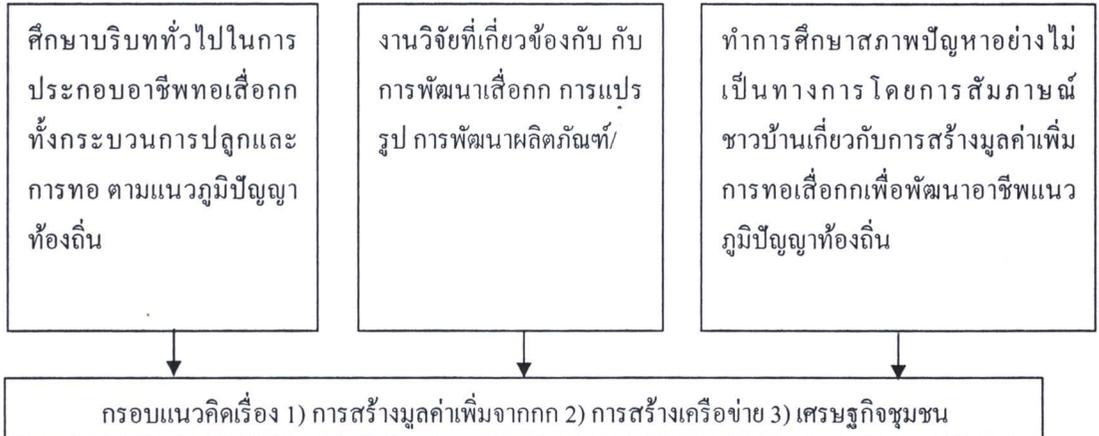
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ นั่นคือผู้ประกอบการอาชีพทอเสื่อกกได้รับการพัฒนาและสามารถนำเส้นกมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่เป็นการสร้างเศรษฐกิจชุมชน เพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งแบบพึ่งพาตนเองทั้งด้านความรู้ใหม่ ทักษะใหม่ ผลิตภัณฑ์ใหม่ และรายได้เพิ่มขึ้น

ชั้น D₄O

ได้ความรู้ใหม่ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มการทอเสื่อกกเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนของบ้านนาฝุ่น ตำบลกระทุ่มแพ้ว อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรีเป็นข้อค้นพบจากปรากฏการณ์ของการวิจัย

สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

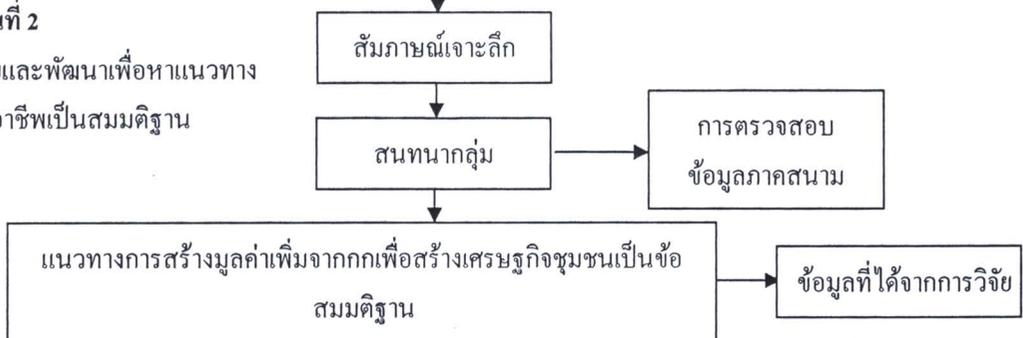
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารและการศึกษาเชิงสำรวจวิเคราะห์

แบบสำรวจชุมชน โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

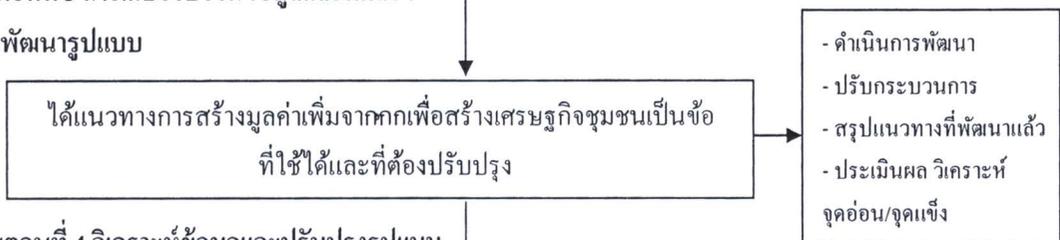
ขั้นตอนที่ 2

การวิจัยและพัฒนาเพื่อหาแนวทางพัฒนาอาชีพเป็นสมมติฐาน

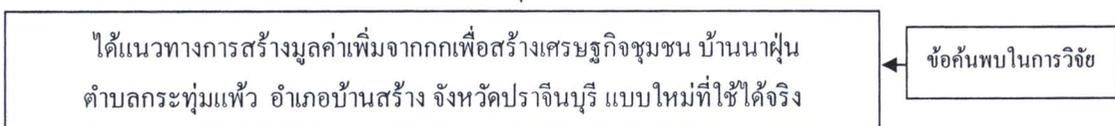

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลและทดลอง

การพัฒนารูปแบบ

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลและปรับปรุงรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 5 สรุปผลวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ภาพที่ 10 สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย